

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАХІДНОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Факультет економіки та управління**

Кафедра менеджменту, публічного управління та персоналу

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ

до вивчення дисципліни

**«ПУБЛІЧНЕ УПРАВЛІННЯ ТА АДМІНІСТРУВАННЯ:
КОНЦЕПТУАЛЬНІ ЗАСАДИ ТА МОДЕРНІЗАЦІЯ»**

для здобувачів освітньо-наукової програми підготовки докторів філософії
галузі знань **28 «Публічне управління та адміністрування»**
спеціальності **281 «Публічне управління та адміністрування»**

Тернопіль, 2021

Методичні рекомендації до вивчення дисципліни «Публічне управління та адміністрування: концептуальні засади та модернізація» для здобувачів освітньо-наукової програми підготовки докторів філософії галузі знань 28 «Публічне управління та адміністрування» спеціальності 281 «Публічне управління та адміністрування»

Укладач:

Васіна Алла Юріївна, д.е.н., доцент, професор кафедри менеджменту, публічного управління та персоналу ЗУНУ

Рецензенти:

Монастирський Григорій Леонардович, д.е.н., професор, професор кафедри менеджменту, публічного управління та персоналу ЗУНУ

Дейнека Юрій Петрович, начальник управління стратегічного розвитку міста Тернопільської міської ради

Затверджено на засіданні кафедри менеджменту, публічного управління та персоналу, протокол №16 від 13.04.2021 р.

ЗМІСТ

ВСТУП	4
1. ЗМІСТ ДИСЦИПЛІНИ «ПУБЛІЧНЕ УПРАВЛІННЯ ТА АДМІНІСТРУВАННЯ: КОНЦЕПТУАЛЬНІ ЗАСАДИ ТА МОДЕРНІЗАЦІЯ»	6
2. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ «ПУБЛІЧНЕ УПРАВЛІННЯ ТА АДМІНІСТРУВАННЯ: КОНЦЕПТУАЛЬНІ ЗАСАДИ ТА МОДЕРНІЗАЦІЯ»	10
3. МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ ДО ПІДГОТОВКИ ДО ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ З ДИСЦИПЛІНИ «ПУБЛІЧНЕ УПРАВЛІННЯ ТА АДМІНІСТРУВАННЯ: КОНЦЕПТУАЛЬНІ ЗАСАДИ ТА МОДЕРНІЗАЦІЯ»	11
4. УПРАВЛІНСЬКІ ЗАВДАННЯ	16
5. МЕТОДИ ОЦІНЮВАННЯ	19
6. ПИТАННЯ ДЛЯ САМОКОНТРОЛЮ ЗНАНЬ	20
7. СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ	23

ВСТУП

Метою вивчення дисципліни «Публічне управління та адміністрування: концептуальні засади та модернізація» є: сформулювати у здобувачів фундаментальні знання про теоретико-методологічні основи побудови й функціонування системи публічного управління та адміністрування; набуття вмій та навиків обґрунтування підходів до модернізації публічного управління та адміністрування в контексті сучасних викликів та трендів суспільного розвитку.

Вивчення дисципліни забезпечує формування таких компетентностей як :

- здатність до розуміння фундаментальних базових ідей наукових шкіл щодо логіки функціонування сфер суспільного життя та публічного управління ними з метою їх адаптування до формулювання мети власного наукового дослідження;

- здатність виявляти, ставити та вирішувати проблеми дослідницького характеру в сфері публічного управління та адміністрування, оцінювати та забезпечувати якість виконуваних досліджень;

- здатність до формування та розвитку нових ідей або процесів у передових контекстах у сфері публічного управління та адміністрування;

- здатність розробляти нові підходи та адаптувати кращі практики, застосовувати й удосконалювати управлінські технології в сфері публічного управління та адміністрування в умовах нових викликів та ризиків.

В результаті вивчення дисципліни випускник може демонструвати здатність:

- опанувати концептуальні та методологічні підходи з публічного управління та адміністрування з урахуванням міжпредметних зв'язків, а також дослідницькі навички, достатні для проведення наукових і прикладних досліджень на рівні останніх світових досягнень з відповідного напрямку, отримання нових знань та/або здійснення інновацій;

- планувати і виконувати теоретико-прикладні дослідження з публічного управління та адміністрування й дотичних міждисциплінарних напрямів з використанням сучасного інструментарію.

- глибоко розуміти загальні принципи й методологію публічного управління та адміністрування, застосувати їх у власних дослідженнях та у викладацькій практиці.

- уміти визначати, оцінювати й обґрунтовувати стратегічні напрями розвитку на вищому, центральному, регіональному, місцевому рівнях та на рівні публічної організації.

У результаті вивчення дисципліни «Публічне управління та адміністрування: концептуальні засади та модернізація» здобувачі повинні *знати*:

- сутність та концептуальні засади побудови системи публічного управління;

- концептуальні основи реалізації механізмів публічного адміністрування;

- базові закономірності та методологічні основи публічного управління та адміністрування; наукові теорії побудови вихідних моделей публічного управління та адміністрування;

- системні аспекти державного управління;

- сутнісні характеристики місцевого самоврядування та його роль в системі публічного управління;

- типи інституцій громадянського суспільства та їх місце і роль у реалізації механізмів демократичного публічного управління та адміністрування;

- критерії ефективності публічного управління;

- напрями реформування державного управління в Україні;

- сучасний контекст розвитку концепції «належного врядування» в Україні та інших країнах;

- основні концепції та типи децентралізації.

У результаті вивчення дисципліни здобувачі повинні *вміти*:

- відтворити на професійному рівні системні знання з публічного управління та адміністрування;

- обґрунтовувати використання інструментів та технологій публічного адміністрування;

- застосовувати знання про організаційно-функціональну структуру державного управління та місцевого самоврядування України при реалізації публічно-владних відносин у системі вертикальних та горизонтальних зв'язків;

- оволодіти методами публічного управління;

- давати оцінку комплексу проблем публічного управління та адміністрування; відслідковувати і оцінювати тенденції в публічному управлінні та адмініструванні;

- аналізувати і впорядковувати взаємозв'язки між органами державної влади, органами державної влади та органами місцевого самоврядування, органами державної влади, місцевого самоврядування і громадськими організаціями;

- оцінювати результативність та ефективність функціонування системи публічного управління;

- аналізувати реалізацію повноважень органами місцевого самоврядування;

- оцінювати механізми участі громадськості в процесі модернізації публічного управління;

- обґрунтовувати підходи до удосконалення публічного управління та адміністрування; аналізувати використання інструментів забезпечення належного врядування;

- обґрунтовувати сучасні виклики публічному управлінню та пропонувати механізми реагування на них.

1. ЗМІСТ ДИСЦИПЛІНИ «ПУБЛІЧНЕ УПРАВЛІННЯ ТА АДМІНІСТРУВАННЯ: КОНЦЕПТУАЛЬНІ ЗАСАДИ ТА МОДЕРНІЗАЦІЯ»

Змістовий модуль 1. Основи теорії публічного управління та адміністрування

Тема 1. Сутність та концептуальні засади публічного управління.

Управління як суспільне явище. Системи, в яких здійснюється управління. Суть управлінського впливу. Багатогранність управління. Сутність публічного управління. Специфіка і особливості публічного управління. Складові системи публічного управління. Предметна область теорії публічного управління: управління суспільством – головне призначення публічного управління. Рівні публічного управління. Об'єкт і предмет публічного управління. Функції публічного управління.

Тема 2. Сутність публічного адміністрування та концептуальні основи реалізації його механізмів

Взаємозв'язок публічного управління та адміністрування. Основні підходи до розуміння публічного адміністрування. Публічне адміністрування як операційно-адміністративна та організаційно-розпорядча складова публічного управління. Інструменти та технології публічного адміністрування. Сутність механізму публічного адміністрування. Адміністрування вироблення і реалізації публічно-управлінських рішень. Адміністративні процедури в системі публічного адміністрування. Поняття, види та ознаки адміністративних процедур. Адміністрування публічних послуг.

Тема 3. Базові закономірності та методологічні основи публічного управління та адміністрування.

Управління суспільним розвитком як головна мета публічного управління. Загальний закон управління суспільним розвитком – залежність управлінського впливу від стану системи та зовнішнього середовища її функціонування і розвитку. Закон необхідності посилення управління суспільним розвитком і суспільними процесами. Закон оптимального поєднання централізації та децентралізації влади. Закон системної організації та саморозвитку системи публічного управління. Загальносистемні методологічні принципи публічного управління та адміністрування.

Тема 4. Наукові теорії побудови вихідних моделей публічного управління та адміністрування.

Школа наукового управління і її сучасні представники (Ф. Тейлор, Ф. і Л. Гілберт, Г. Емерсон, Г. Форд, Г. Гант). Класична школа управління (А. Файоль, Л. Урвік, Д. Муні). Школа людських відносин та її розвиток

(Е. Мейо, М. Фолетт, Р. Лайкерт, А. Маслоу). Школа поведінкових наук (Д. Макгрегор, Ф. Герцберг). Школа соціальних систем (Ч. Барнард, Ф. Селзнік, Г. Саймон). Традиційна (веберівська) модель і модель "good governance". Концепт моделі "New Public Management" (NPM). Теорія суспільного вибору. NPM: сутність і ефективність застосування в країнах ЄС. Концепція "Good governance". Концепція суспільно-політичних мереж. Нова інституційна теорія в дослідженні публічного управління. Концепція "активізуючої держави". Управління за результатами.

Змістовий модуль 2. Інституційне закріплення публічного управління та адміністрування

Тема 5. Державне управління як складова системи публічного управління.

Держава як суб'єкт публічного управління. Категорія "держава". Трансформація ролі держави в сучасному суспільстві (сервісний характер держави, держава-партнер, держава ініціатор формування мережових структур). Вплив видів і форм держави на державне управління. Сфери суспільної життєдіяльності як об'єкти державного управління. Суспільні функції держави, що реалізуються в державному управлінні. Сутність, зміст та специфіка державного управління. Державне управління в системі публічного управління. Специфічні риси державного управління. Системні аспекти державного управління. Система принципів державного управління. Цілепокладання та цілереалізація в державному управлінні. Поняття і види функцій державного управління. Функціональна структура державного управління: сутність та умови побудови. Сутнісні характеристики та елементи організаційної структури державного управління. Види зв'язків в організаційній структурі державного управління. Основи побудови організаційної структури державного управління. Вимоги до формування функціонально-організаційної структури державного управління. Методи забезпечення реалізації цілей і функцій державного управління.

Тема 6. Публічне управління та система місцевого самоврядування.

Публічне управління як сфера діяльності місцевого самоврядування. Роль і завдання місцевого самоврядування у формуванні демократичної моделі публічного управління та адміністрування. Конституційно-правові засади і правовий статус місцевого самоврядування в Україні. Сутність та риси місцевого самоврядування. Система місцевого самоврядування: основні складові та засади функціонування. Розвиток місцевого самоврядування у контексті децентралізації та удосконалення публічного управління. Сфери управління та повноваження місцевого самоврядування. Представницькі та виконавчі органи місцевого самоврядування. Відносини місцевого самоврядування з органами публічного управління всіх рівнів та громадськими інституціями. Інститути безпосередньої демократії у місцевому

самоврядуванні. Європейські правові стандарти місцевого самоврядування та їх імплементація в Україні.

Тема 7. Інститути громадянського суспільства як суб'єкти публічного управління.

Сутнісні характеристики громадянського суспільства та його вплив на формування ефективної системи публічного управління. Громадянське суспільство як сфера формування єдиного комплексу цінностей і відносин. Основні етапи формування та еволюції громадянського суспільства. Типи інституцій громадянського суспільства та їх місце і роль у реалізації механізмів демократичного публічного управління та адміністрування. Автономність і органічна єдність громадянського суспільства і держави. Механізми участі громадськості в процесі модернізації публічного управління та адміністрування. Взаємодія громадських інституцій з владними і ринковими у процесі вироблення і реалізації механізмів публічного управління. Політичні партії і неурядові організації як суб'єкти публічного управління. Форми участі політичних партій і неурядових організацій у публічному управлінні.

Змістовий модуль 3. Модернізація публічного управління та адміністрування в контексті сучасних викликів і трендів

Тема 8. Ефективність публічного управління та адміністрування.

Загальна соціальна ефективність публічного управління. Поняття та критерії загальної соціальної ефективності публічного управління. Диференціація критеріїв ефективності за сферами суспільного життя. Ефективність організації і функціонування суб'єктів публічного управління та адміністрування. Спеціальні критерії ефективності організації і функціонування суб'єкта публічного управління та адміністрування. Ефективність діяльності управлінських органів і посадових осіб. Якість адміністративних послуг як один з основних критеріїв ефективності публічного адміністрування. Україна в міжнародних рейтингах ефективності публічного управління. Детермінанти підвищення ефективності публічного управління та адміністрування. Електронне урядування та електронна демократія в забезпеченні ефективності публічного управління.

Тема 9. Реформування публічного управління та адміністрування: зарубіжний досвід й орієнтири України.

Глобальні виклики публічному управлінню. Виклики системі публічного управління в Україні. Базові властивості публічно-управлінської системи, які забезпечують її спроможність ефективно вирішувати назрілі суспільні проблеми. Принципи Європейського адміністративного простору як орієнтири розвитку публічного управління в Україні в контексті реалізації євроінтеграційного курсу. Зарубіжний досвід здійснення адміністративних реформ. Досвід реформування публічного управління в Україні. Стратегія реформування державного управління України на 2022-2025 роки. Напрями реформування державного управління в Україні. Паспорт реформи державного управління (логічна модель) на 2022-2025 роки. Напрями розвитку публічного

управління через удосконалення механізмів реалізації сервісної держави. Модернізація публічного управління та адміністрування в умовах розвитку цифрового суспільства.

Тема 10. Модернізація публічного управління та адміністрування в контексті реалізації концепції належного врядування.

Належне врядування як загальносвітова цінність. Сутність та визначення поняття «належне врядування». Сучасний контекст розвитку концепції «належного врядування» в Україні та інших країнах. Інструменти забезпечення належного врядування. Роль міжнародних організацій у впровадженні стандартів належного врядування. Діяльність ПРООН у розробці та впровадженні стандартів належного врядування. Підходи ЄС у забезпеченні стандартів належного врядування. Діяльність Ради Європи у впровадженні принципів належного врядування. Забезпечення належного врядування в системі публічного управління. Забезпечення належного врядування на регіональному та місцевому рівнях. Концепція «належного врядування» як необхідна складова реформи публічного управління на національному рівні. Оцінка впровадження принципів належного врядування. Аналіз політики. Моніторинг та оцінка впливу результатів політики належного врядування.

Тема 11. Децентралізація в модернізаційній парадигмі публічного управління та адміністрування.

Централізація і децентралізація в публічному управлінні. Поняття і сутність категорії "децентралізація". Основні концепції децентралізації: деволюція, деконцентрація та делегування. Типи децентралізації. Секторальна децентралізація в Україні. Децентралізація як інструмент реформування публічного управління. Сучасні виклики публічному управлінню та адмініструванню в умовах децентралізації. Зарубіжний досвід децентралізації і розвитку місцевого самоврядування. Перспективні напрями формування сучасних територіальних громад. Розумне зростання в територіальних громадах. Співробітництво територіальних громад: його сутність, завдання, доцільність та переваги. Формування дієвих механізмів публічного управління та адміністрування на регіональному, субрегіональному та місцевому рівнях.

2. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ «ПУБЛІЧНЕ УПРАВЛІННЯ ТА АДМІНІСТРУВАННЯ: КОНЦЕПТУАЛЬНІ ЗАСАДИ ТА МОДЕРНІЗАЦІЯ»

	<i>Кількість годин</i>					
	Денна форма			Заочна форма		
	Лекції	Практичні	Самос. робота	Лекції	Практичні	Самос. роб.
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1. Основи теорії публічного управління та адміністрування						
Тема 1. Сутність та концептуальні засади публічного управління.	2	2	7	2	1	8
Тема 2. Сутність публічного адміністрування та концептуальні основи реалізації його механізмів.	2	2	7	2	1	8
Тема 3. Базові закономірності та методологічні основи публічного управління та адміністрування.	1	1	7	1	0,5	8
Тема 4. Наукові теорії побудови вихідних моделей публічного управління та адміністрування.	1	1	7	1	0,5	8
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2. Інституційне закріплення публічного управління та адміністрування						
Тема 5. Державне управління як складова системи публічного управління.	2	2	7	2	1	8
Тема 6. Публічне управління та система місцевого самоврядування.	2	2	7	2	1	8
Тема 7. Інститути громадянського суспільства як суб'єкти публічного управління.	2	2	7	2	1	8
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 3. Модернізація публічного управління та адміністрування в контексті сучасних викликів і трендів						
Тема 8. Ефективність публічного управління та адміністрування.	2	2	7	2	1	8
Тема 9. Реформування публічного управління та адміністрування: зарубіжний досвід й орієнтири України.	2	2	8	2	1	9
Тема 10. Модернізація публічного управління та адміністрування в контексті реалізації концепції належного врядування.	2	2	8	2	1	9
Тема 11. Децентралізація в модернізаційній парадигмі публічного управління.	2	2	8	2	1	8
Всього	20	20	80	20	10	90

3. МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ ДО ПІДГОТОВКИ ДО ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ З ДИСЦИПЛІНИ «ПУБЛІЧНЕ УПРАВЛІННЯ ТА АДМІНІСТРУВАННЯ: КОНЦЕПТУАЛЬНІ ЗАСАДИ ТА МОДЕРНІЗАЦІЯ»

Практичне заняття №1.

Тема: Сутність та концептуальні засади публічного управління

Мета: Набуття навиків системного представлення публічного управління та обґрунтування ролі його складових.

1. Обговорення проблемних питань теми:
 1. Сутність і багатогранність управління.
 2. Сутність і специфіка публічного управління.
 3. Складові системи публічного управління.
 4. Рівні публічного управління
 5. Об'єкт та предмет публічного управління.
 6. Функції публічного управління.
2. Дискусійне обговорення на тему: Виклики публічному управлінню на сучасному етапі

Література: [2; 12; 14; 23; 29; 30; 31; 43; 51].

Практичне заняття №2.

Тема: Сутність публічного адміністрування та концептуальні основи реалізації його механізмів

Мета: Набуття навиків і вмінь обґрунтування підходів до вироблення механізмів публічного адміністрування.

1. Обговорення проблемних питань теми:
 1. Сутність публічного адміністрування та його зв'язок з публічним управлінням.
 2. Інструменти та технології публічного адміністрування.
 3. Адміністративні процедури в системі публічного адміністрування.
 4. Адміністрування вироблення і реалізації публічно-управлінських рішень.
 5. Адміністрування публічних послуг.
2. Представлення есе: Механізми публічного адміністрування розвитку обраного певного об'єкта управління.

Література: [1; 2; 14; 19; 21; 29; 30; 48].

Практичне заняття №3.

Тема: Базові закономірності та методологічні основи публічного управління та адміністрування. Наукові теорії побудови вихідних моделей публічного управління та адміністрування.

Мета: Набуття навиків і вмінь обґрунтування базових закономірностей та методологічних основ публічного управління та адміністрування, використання теоретичних положень при визначенні способів активізації учасників публічно-управлінської діяльності.

1. Обговорення проблемних питань теми:

1. Управління суспільним розвитком як головна мета публічного управління.
 2. Загальний закон управління суспільним розвитком – залежність управлінського впливу від стану системи та зовнішнього середовища її функціонування і розвитку.
 3. Закон необхідності посилення управління суспільним розвитком і суспільними процесами.
 4. Закон оптимального поєднання централізації та децентралізації влади.
 5. Закон системної організації та саморозвитку системи публічного управління.
 6. Загальносистемні методологічні принципи публічного управління.
 7. Школа наукового управління та класична школа управління.
 8. Школа людських відносин та її розвиток.
 9. Традиційна (веберівська) модель.
 10. Концепт моделі “New Public Management” (NPM).
 11. Концепція "Good governance".
 12. Концепція суспільно-політичних мереж.
 13. Нова інституційна теорія в дослідженні публічного управління. Концепція "активізуючої держави".
2. Дискусійне обговорення: Окреслення векторів розвитку системи публічного управління в контексті сучасних теорій управління.
Література: [2; 12; 14; 23; 29; 30; 31; 43; 51].

Практичне заняття № 4.

Тема: Державне управління як складова системи публічного управління.

Мета: Набуття навиків теоретичного обґрунтування підходів до вирішення завдань державного управління, формування цілей, аналізу організаційної та функціональної структур державного управління.

1. Обговорення проблемних питань теми:

1. Держава як суб'єкт публічного управління. Трансформація ролі держави в сучасному суспільстві.
2. Суспільні функції держави, що реалізуються в державному управлінні.
3. Сутність, зміст та специфіка державного управління. Державне управління в системі публічного управління.
4. Системні аспекти державного управління.
5. Система принципів державного управління.
6. Цілепокладання та цілереалізація в державному управлінні. Ієрархія цілей державного управління.
7. Поняття і види функцій державного управління. Функціональна структура державного управління: сутність та умови побудови.
8. Сутнісні характеристики та елементи організаційної структури державного управління. Основи побудови організаційної структури державного управління.
9. Методи забезпечення реалізації цілей і функцій державного управління.

2. Дискусійна платформа "Межі втручання держави в процеси суспільного розвитку: засади і чинники визначення"

Література: [2; 12; 14; 23; 29; 30; 31; 34; 41; 43; 51]

Практичне заняття № 5.

Тема: Публічне управління та система місцевого самоврядування.

Мета: Закріплення знань про специфіку ролі, сфер управління та повноважень місцевого самоврядування у системі публічного управління.

1. Обговорення проблемних питань теми:

1. Роль і завдання місцевого самоврядування у формуванні демократичної моделі публічного управління.

2. Конституційно-правові засади і правовий статус місцевого самоврядування в Україні.

3. Система місцевого самоврядування: основні складові та засади функціонування.

4. Сфери управління та повноваження місцевого самоврядування.

5. Відносини місцевого самоврядування з органами публічного управління всіх рівнів та громадськими інституціями.

6. Інститути безпосередньої демократії у місцевому самоврядуванні.

7. Європейські правові стандарти місцевого самоврядування та їх імплементація в Україні.

2. Дискусійне обговорення: Побудова ефективних систем місцевого самоврядування територіальних громад.

Література: [5; 6; 7; 13; 30; 32; 38].

Практичне заняття № 6.

Тема: Інститути громадянського суспільства як суб'єкти публічного управління.

Мета: Вивчити теоретичні засади формування й функціонування інститутів громадянського суспільства як суб'єктів публічного управління.

1. Обговорення проблемних питань теми:

1. Сутнісні характеристики громадянського суспільства та його вплив на формування ефективної системи публічного управління

2. Громадянське суспільство як сфера формування єдиного комплексу цінностей та відносин.

3. Типи інституцій громадянського суспільства та їх місце і роль у здійсненні механізмів демократичного публічного управління.

4. Механізми участі громадськості в процесі модернізації публічного управління.

5. Взаємодія громадських інституцій з владними і ринковими у процесі вироблення і реалізації механізмів публічного управління.

6. Політичні партії і неурядові організації як суб'єкти публічного управління.

7. Форми участі політичних партій і неурядових організацій у публічному управлінні.

2. Дискусійне обговорення: Залучення потенціалу громадських інституцій в процеси публічного управління.

Література: [5; 8; 10; 12; 13; 15; 41].

Практичне заняття №7

Тема: Ефективність публічного управління та адміністрування.

Мета: Набуття навиків і вмінь оцінки ефективності публічного управління та адміністрування.

1. Обговорення проблемних питань теми:

1. Загальна соціальна ефективність публічного управління. Поняття та критерії загальної соціальної ефективності публічного управління.

2. Ефективність організації і функціонування суб'єктів публічного управління та адміністрування.

3. Ефективність діяльності управлінських органів і посадових осіб.

4. Якість адміністративних послуг як один з основних критеріїв ефективності публічного адміністрування.

5. Україна в міжнародних рейтингах ефективності публічного управління.

6. Детермінанти підвищення ефективності публічного управління та адміністрування. Електронне урядування та електронна демократія в забезпеченні ефективності публічного управління.

2. Групова робота: Оцінка ефективності публічного управління на різних рівнях окремими сферами суспільної життєдіяльності.

Література: [3; 11; 17; 18; 20; 30; 35; 50].

Практичне заняття №8

Тема: Реформування публічного управління та адміністрування: зарубіжний досвід й орієнтири України.

Мета: Набуття навиків обґрунтування підходів до удосконалення публічного управління та адміністрування з врахуванням сучасних викликів, вітчизняного та зарубіжного досвіду.

1. Обговорення проблемних питань теми:

1. Глобальні виклики публічному управлінню. Виклики системі публічного управління в Україні.

2. Базові властивості публічно-управлінської системи, які забезпечують її спроможність ефективно вирішувати назрілі суспільні проблеми.

3. Принципи Європейського адміністративного простору як орієнтири розвитку публічного управління в Україні в контексті реалізації євроінтеграційного курсу.

4. Зарубіжний досвід здійснення адміністративних реформ.

5. Досвід реформування публічного управління в Україні.

6. Стратегія реформування державного управління України на 2022-2025 роки.

7. Напрями розвитку публічного управління через удосконалення

реалізації механізмів сервісної держави.

8. Модернізація публічного управління та адміністрування в умовах розвитку цифрового суспільства.

2. Визначення досягнень та прогалів реформування публічного управління в Україні у форматі "світового кафе".

Література: [4; 5; 6; 12; 23; 30; 39; 41; 46; 52].

Практичне заняття №9

Тема: Модернізація публічного управління та адміністрування в контексті реалізації концепції належного врядування.

Мета: Набуття навиків та вмінь вироблення механізмів модернізації публічного управління та адміністрування в контексті реалізації концепції належного врядування.

1. Обговорення проблемних питань теми:

1. Належне врядування як загальносвітова цінність. Сутність та визначення поняття «належне врядування».

2. Сучасний контекст розвитку концепції «належного врядування» в Україні та інших країнах.

3. Інструменти забезпечення належного врядування.

4. Роль міжнародних організацій у впровадженні стандартів належного врядування.

5. Забезпечення належного врядування в системі публічного управління.

6. Концепція «належного врядування» як необхідна складова реформи публічного управління на національному рівні

7. Забезпечення належного врядування на регіональному та місцевому рівнях.

8. Оцінка впровадження принципів належного врядування.

2. Дискусійна платформа на тему: Формування інституціонального середовища забезпечення належного врядування.

Література: [3; 4; 12; 22; 23; 24; 30; 32; 33; 36; 38; 40; 42; 45].

Практичне заняття №10

Тема: Децентралізація в модернізаційній парадигмі публічного управління та адміністрування.

Мета: Набуття навиків та вмінь визначення підходів до залучення потенціалу децентралізації в процесі модернізації публічного управління та адміністрування.

1. Обговорення проблемних питань теми:

1. Централізація і децентралізація в публічному управлінні. Поняття і сутність категорії "децентралізація".

2. Основні концепції децентралізації: деволюція, деконцентрація та делегування. Типи децентралізації.

3. Секторальна децентралізація в Україні.

4. Децентралізація як інструмент реформування публічного управління. Сучасні виклики публічному управлінню в умовах децентралізації.

5. Зарубіжний досвід децентралізації і розвитку місцевого самоврядування.

6. Перспективні напрями формування сучасних територіальних громад.

7. Розумне зростання в територіальних громадах.

8. Співробітництво територіальних громад: його сутність, завдання, доцільність та переваги.

9. Формування дієвих механізмів публічного управління та адміністрування на регіональному, субрегіональному та місцевому рівнях.

2. Обговорення в форматі круглого столу і підготовка рекомендацій за темою заняття.

Література: [8; 15; 17; 24; 27; 30; 32; 40; 44; 53].

4. УПРАВЛІНСЬКІ ЗАВДАННЯ

Завдання 1

Наведіть риси, які характеризують вітчизняну модель публічного управління на сучасному етапі.

Обґрунтуйте наявність органічного взаємозв'язку між типом держави і характером публічного управління.

Наведіть протиріччя, притаманні процесу формування вітчизняної моделі публічного управління та обґрунтуйте можливі шляхи їх подолання. Проілюструйте сформульовані положення конкретними прикладами.

Завдання 2

Розгляньте та прокоментуйте систему публічного управління в розрізі основних логічних схем, та наведіть основні умови її ефективного функціонування.

При аналізі системи публічного управління яка відображає суб'єктно-об'єктні взаємозв'язки визначте умови, які забезпечують налагодження ефективної взаємодії між суб'єктами та об'єктами публічного управління.

Назвіть причини низької дієвості нормативних актів, що регламентують налагодження взаємодії між органами державної влади і громадськими інституціями в процесі формування публічно-управлінських механізмів.

Окресліть напрямки підвищення рівня розвитку окремих елементів (суб'єкта і об'єкта) системи публічного управління.

Завдання 3

Охарактеризуйте систему публічного управління враховуючи його суспільно-політичну природу, представте її схематично. На прикладі конкретного об'єкта публічного управління проаналізуйте відповідність елементів системи один одному та дайте оцінку рівню формування публічно-

управлінського механізму. Використовуючи дану схему здійсніть оцінку процесів реформування публічного управління в Україні.

Проаналізуйте систему публічного управління в аспекті врахування та приведення у відповідність до встановлених вимог суб'єктивного фактора

Наведіть конкретні приклади формування системи публічного управління з відображенням розвитку суб'єктивного фактору.

Завдання 4

Розгляньте принципи публічного управління та проаналізуйте рівень їх врахування в процесі вироблення публічно-управлінських механізмів.

Виберіть один із принципів або одну закономірність публічного управління і розкрийте їх зміст.

Наведіть конкретні приклади врахування цього принципу або даної закономірності у сфері публічного управління.

Завдання 5

Побудуйте функціональну структуру реалізації функції публічного управління, до виконання якої залучені різні інституції публічного управління. Висловіть свої думки стосовно рівня ефективності організаційної структури реалізації функції публічного управління.

Дайте оцінку ефективності функціональної структури публічного управління конкретною сферою, галуззю (іншими об'єктами).

Здійсніть аналіз розподілу функцій між інституціями публічного управління в процесі вироблення й реалізації публічно-управлінських механізмів.

Узагальніть думки щодо вибору конкретних шляхів підвищення ефективності функціональної структури публічного управління певною сферою суспільного життя, регіону, організацією.

Завдання 6

Виберіть із запропонованого в табл. 1 переліку одну із функцій публічного управління та побудуйте функціональну структуру її реалізації органами влади різних організаційно-правових рівнів.

Сформовану функціональну структуру представте у вигляді табл. 2.

Таблиця 1

№ п/п	Зміст функції
1.	Соціальний захист населення
2.	Підтримка розвитку підприємництва
3.	Охорона навколишнього середовища
4.	Фінансово-бюджетне регулювання економіки
5.	Регулювання інвестиційної діяльності

Функціональна структура _____
(зміст функцій державного управління)

Організаційно-правовий рівень державного органу	Назва органу державної виконавчої влади	Зміст функцій, що реалізуються державними органами виконавчої влади
Вищий		
Центральний		
Місцевий		

Завдання 7

Змодельуйте систему контролю в публічному управлінні відобразивши його основні види і форми.

Таблично представте систему суб'єктів контролю в публічному управлінні, об'єкти та завдання їх контрольної діяльності.

Завдання 8

На основі опрацювання законодавчо-нормативних актів, які регламентують діяльність місцевих державних адміністрацій, схематично представте організаційну структуру обласної державної адміністрації.

Розкрийте роль обласної державної адміністрації в системі органів виконавчої влади.

Здійсніть класифікацію повноважень обласної державної адміністрації в розрізі їх поділу на власні і делеговані.

Побудуйте схему основних типів управлінських зв'язків обласної державної адміністрації в системі державного управління.

Розкрийте суть та наведіть приклади субординаційних, реординаційних, координаційних зв'язків обласної державної адміністрації в державно-управлінській системі.

Завдання 9

З метою відображення взаємозалежності і взаємодоповнюваності основних видів цілей державного управління представте їх в строгій логічній ієрархії в розрізі основних видів.

Вихідні дані:

Перелік цілей державного управління, визначених чинними законодавчо-нормативними актами:

- становлення України як суверенної, незалежної, демократичної, соціальної, правової держави;
- оптимізація системи центральних органів виконавчої влади;
- утвердження і забезпечення прав і свобод людини ;
- забезпечення всебічного розвитку і функціонування української мови в усіх сферах суспільного життя на всій території України;

- сприяння консолідації та розвитку української нації, її історичної свідомості, традицій і культури, а також розвитку етнічної, культурної, мовної та релігійної самобутності всіх корінних народів і національних меншин України;
- задоволення національно-культурних і мовних потреб українців, які проживають за межами держави;
- підвищення конкурентоспроможності національної економіки;
- підвищення рівня економічної безпеки;
- забезпечення нової якості економічного зростання.
- забезпечення екологічної безпеки і підтримання екологічної рівноваги на території України, подолання наслідків Чорнобильської катастрофи - катастрофи планетарного масштабу, збереження генофонду Українського народу є обов'язком держави;
- підвищення рівня життя і соціального захисту населення;
- підвищення кваліфікації державних службовців;
- формування пріоритетних напрямів розвитку науки і техніки в Україні;
- забезпечення доступу до публічної інформації;
- держана підтримка розвитку малого і середнього бізнесу.

Завдання 10

На основі аналізу Законів України «Про місцеві державні адміністрації» та «Про місцеве самоврядування в Україні», окресліть перелік питань в сфері соціального розвитку регіону, вирішення яких передбачає налагодження взаємодії між місцевими державними адміністраціями та органами місцевого самоврядування.

Наведіть форми взаємодії, які використовуються місцевими державними адміністраціями та органами місцевого самоврядування, в питаннях забезпечення соціального розвитку регіону. Відповідь представте у формі таблиці.

Питання соціального розвитку регіону, вирішення яких вимагає взаємодії місцевих державних адміністрацій з органами місцевого самоврядування	Форми взаємодії, що використовуються (які доцільно використовувати) в процесі здійснення управлінської діяльності

5. МЕТОДИ ОЦІНЮВАННЯ

Підсумковий бал (за 100-бальною шкалою) з дисципліни «Публічне управління та адміністрування: концептуальні засади та модернізація» визначається як середньозважена величина, залежно від питомої ваги кожної складової залікового кредиту:

<i>Заліковий Модуль 1</i>	<i>Заліковий Модуль 2</i>	<i>Заліковий Модуль 3</i>	<i>Заліковий Модуль 4</i> Екзамен
15 %	20 %	25 %	40 %
1. Активна участь у диспутах з презентаціями (Тема 1-4 по10 балів) = 40 балів. 2. Підготовка есе = 60 балів	Активна участь у диспутах з презентаціями (Тема 5-7 по10 балів) = 30 балів. 2. Виступ на науковому семінарі кафедри = 70 балів	1. Активна участь у диспутах з презентаціями (Тема 8-11 по10 балів) = 40 балів. 2. Виступ на круглому столі кафедри = 60 балів	1. Відповідь на два запитання, кожне з яких = 20 балів, а у підсумку = 40 балів 2. Участь в роботі наукової конференції з публікацією тез = 60 балів

Шкала оцінювання:

За шкалою ТНЕУ	За національною шкалою	За шкалою ECTS
90–100	відмінно	A (відмінно)
85–89	добре	B (дуже добре)
75-84		C (добре)
65-74	задовільно	D (задовільно)
60-64		E (достатньо)
35-59	незадовільно	FX (незадовільно з можливістю повторного складання)
1-34		F (незадовільно з обов'язковим повторним курсом)

6. ПИТАННЯ ДЛЯ САМОКОНТРОЛЮ ЗНАНЬ

1. Сутність та специфіка публічного управління.
2. Складові системи публічного управління.
3. Рівні, об'єкт та предмет публічного управління.
4. Функції публічного управління.
5. Сутність публічного адміністрування та його зв'язок з публічним управлінням.
6. Інструменти та технології публічного адміністрування.
7. Адміністративні процедури в системі публічного адміністрування.
8. Адміністрування вироблення і реалізації публічно-управлінських рішень.
9. Адміністрування публічних послуг.
10. Управління суспільним розвитком як головна мета публічного управління.
11. Загальний закон управління суспільним розвитком – залежність управлінського впливу від стану системи та зовнішнього середовища її функціонування і розвитку.
12. Закон необхідності посилення управління суспільним розвитком і суспільними процесами.
13. Закон оптимального поєднання централізації та децентралізації влади.

14. Закон системної організації та саморозвитку системи публічного управління.
15. Загальносистемні методологічні принципи публічного управління.
16. Школа наукового управління та класична школа управління.
17. Школа людських відносин та її розвиток.
18. Традиційна (веберівська) модель.
19. Концепт моделі "New Public Management" (NPM).
20. Концепція "Good governance".
21. Концепція суспільно-політичних мереж.
22. Нова інституційна теорія в дослідженні публічного управління.
23. Концепція "активізуючої держави".
24. Держава як суб'єкт публічного управління. Трансформація ролі держави в сучасному суспільстві.
25. Суспільні функції держави, що реалізуються в державному управлінні.
26. Сутність, зміст та специфіка державного управління. Державне управління в системі публічного управління.
27. Системні аспекти державного управління.
28. Система принципів державного управління.
29. Цілепокладання та цілереалізація в державному управлінні. Ієрархія цілей державного управління.
30. Поняття і види функцій державного управління. Функціональна структура державного управління: сутність та умови побудови.
31. Сутнісні характеристики та елементи організаційної структури державного управління. Основи побудови організаційної структури державного управління.
32. Методи забезпечення реалізації цілей і функцій державного управління.
33. Роль і завдання місцевого самоврядування у формуванні демократичної моделі публічного управління.
34. Конституційно-правові засади і правовий статус місцевого самоврядування в Україні.
35. Система місцевого самоврядування: основні складові та засади функціонування.
36. Сфери управління та повноваження місцевого самоврядування.
37. Відносини місцевого самоврядування з органами публічного управління всіх рівнів та громадськими інституціями.
38. Інститути безпосередньої демократії у місцевому самоврядуванні. Європейські правові стандарти місцевого самоврядування та їх імплементація в Україні.
39. Сутнісні характеристики громадянського суспільства та його вплив на формування ефективної системи публічного управління.
40. Громадянське суспільство як сфера формування єдиного комплексу цінностей та відносин.
41. Типи інституцій громадянського суспільства та їх місце і роль у здійсненні механізмів демократичного публічного управління.
42. Механізми участі громадськості в процесі модернізації публічного управління.

43. Взаємодія громадських інституцій з владними і ринковими у процесі вироблення реалізації механізмів публічного управління.
44. Політичні партії і неурядові організації як суб'єкти публічного управління.
45. Форми участі політичних партій і неурядових організацій у публічному управлінні.
46. Загальна соціальна ефективність публічного управління. Поняття та критерії загальної соціальної ефективності публічного управління.
47. Ефективність організації і функціонування суб'єктів публічного управління та адміністрування.
48. Ефективність діяльності управлінських органів і посадових осіб.
49. Якість адміністративних послуг як один з основних критеріїв ефективності публічного адміністрування.
50. Міжнародні рейтинги ефективності публічного управління.
51. Детермінанти підвищення ефективності публічного управління та адміністрування.
52. Глобальні виклики публічному управлінню. Виклики системі публічного управління в Україні.
53. Базові властивості публічно-управлінської системи, які забезпечують її спроможність ефективно вирішувати назрілі суспільні проблеми.
54. Принципи Європейського адміністративного простору як орієнтири розвитку публічного управління в Україні в контексті реалізації євроінтеграційного курсу.
55. Зарубіжний досвід здійснення адміністративних реформ.
56. Досвід реформування публічного управління в Україні.
57. Стратегія реформування державного управління України на 2022-2025 роки.
58. Модернізація публічного управління та адміністрування в умовах розвитку цифрового суспільства.
59. Належне врядування як загальносвітова цінність. Сутність та визначення поняття «належне врядування».
60. Сучасний контекст розвитку концепції «належного врядування» в Україні та інших країнах.
61. Інструменти забезпечення належного врядування.
62. Роль міжнародних організацій у впровадженні стандартів належного врядування.
63. Забезпечення належного врядування в системі публічного управління.
64. Концепція «належного врядування» як необхідна складова реформи публічного управління на національному рівні
65. Забезпечення належного врядування на регіональному та місцевому рівнях.
66. Централізація і децентралізація в публічному управлінні. Поняття і сутність категорії "децентралізація".
67. Основні концепції децентралізації: деволюція, деконцентрація та делегування. Типи децентралізації.
68. Секторальна децентралізація в Україні.

69. Децентралізація як інструмент реформування публічного управління. Сучасні виклики публічному управлінню в умовах децентралізації.
70. Реалізація реформи місцевого самоврядування в Україні.

7. СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Бліхар М.М. Публічне адміністрування як форма реалізації публічної влади. Юридичний науковий електронний журнал. 2020. № 7. С.247-250.
2. Вороніна Ю. Є. Теорія та практика публічного управління та адміністрування [Текст] : навчальний посібник. Мелітополь : ТОВ «Колор Принт», 2020. 204 с.
3. Громадянське суспільство України: політика сприяння та залучення, виклики та трансформації : аналіт. доп. / [Яблонський В. М., Бекешкіна І. Е., Гелетій М. М. та ін.] ; за заг. ред. О. А. Корнієвського, Ю. А. Тищенко, В. М. Яблонського. К. : НІСД, 2019. 112 с.
4. Державна політика забезпечення національної безпеки України: основні напрямки та особливості здійснення. : монографія / Криштанович М.Ф., Пушак Я.Я., Флейчук М.І., Франчук В.І. Львів : Сполом, 2020. 418 с. :
5. Державне та регіональне управління : навч.посібник/ А.Ф. Мельник, А.Ю. Васіна, О.П. Дудкіна; за заг. ред. А.Ф. Мельник . Тернопіль. 2014. 452 с.
6. Державне управління: курс лекцій/ А.Ф. Мельник, А.Ю. Васіна; за заг. ред. Д.І. Дзвінчука : Місто Нв, 2012.616 с.
7. Державне управління: підручник /А.Ф. Мельник, О.Ю. Оболенський, А.Ю. Васіна; за ред. д.е.н., проф. А.Ф.Мельник. К.: Знання, 2009. 582с.
8. Децентралізація влади: порядок денний на середньострокову перспективу : аналіт. доп. / [Жаліло Я. А., Шевченко О. В., Романова В. В. та ін.] ; за наук. ред. Я. А. Жаліла. Київ : НІСД, 2019. 192 с.
9. Закон України "Про місцеві державні адміністрації. URL // www.rada.kiev.ua
10. Закон України "Про місцеве самоврядування в Україні». 21 травня 1997 року, №280/97 URL // www.rada.kiev.ua
11. Імперативи формування громадянського суспільства в умовах модернізації державного управління в Україні: головні виміри та виклики : кол. моногр. / Л. В. Гонюкова, Є. І. Таран, О. М. Петроє та ін. Київ : НАДУ, 2018. 288 с.
12. Інституціоналізація публічного управління в Україні: наук-аналіт. доп. / за заг. ред. М.М. Білинської, О.М. Петроє. Київ, НАДУ, 2019, 210 с.
13. Конституція України. URL // www.rada.kiev.ua
14. Куйбіда В.С., Білинська М.М., Петроє О.М. Публічне управління: термінологічний словник. Навчальний посібник. Київ: НАДУ, 2018. 224 с.

15. Лелеченко А. П., Васильєва О. І., Куйбіда В. С., Ткачук А. Ф. Місцеве самоврядування в умовах децентралізації повноважень: навч. посіб. / [А. П. Лелеченко, О. І. Васильєва, В. С. Куйбіда, А. Ф. Ткачук]. К. : 2017. 110 с.
16. Методологія стратегічного планування в умовах глобальних загроз національній безпеці та міжнародній стабільності : монографія / авт. кол. : В. І. Абрамов, Т. В. Запорожець, Р. Р. Марутян та ін. ; за заг. ред. Л. М. Шипілової. Київ : НАДУ, 2018. 232 с.
17. Міжсекторальні взаємодії як основа публічного управління : навч. посіб. / авт. кол. : С. О. Телешун, С. В. Ситник, І. В. Рейтерович та ін. ; за заг. ред. С. О. Телешуна, д-ра політ. наук, проф. Київ : НАДУ, 2018. 224 с.
18. Навчальний дистанційний курс «Належне врядування». URL: <https://eduhub.in.ua/files/161287839114340.pdf>
19. Нагаєв В.М. Публічне адміністрування: електронний навчальний посібник Х.: ХНАУ, 2018. 278 с.
20. Національна стратегія сприяння розвитку громадянського суспільства в Україні на 2021-2026 роки. Затверджено Указом Президента України від 27 вересня 2021 року № 487/2021. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/487/2021#Text>
21. Основи публічного адміністрування : навч. посіб. / Ю. П. Битяк, Н. П. Матюхіна, М. С. Ковтун та ін. ; за заг. ред. Н. П. Матюхіної. Харків : Право, 2018. 172 с.
22. Паспорт реформи державного управління (логічна модель) на 2022-2025 роки. URL: <https://www.kmu.gov.ua/diyalnist/reformi/efektivne-vryaduvannya/reforma-derzhavnogo-upravlinnya>
23. Практичні аспекти публічного управління в контексті сталого розвитку : монографія / [В. М. Бабаєв, М. М. Новікова, С. І. Чернов та ін.]; Харків. нац. ун-т міськ. госп-ва ім. О. М. Бекетова. Харків : Друкарня Мадрид, 2019. 238 с.
24. Принципи трансформації адміністративно-територіального устрою України [Електронний ресурс]. URL: <http://pravo.studio/derjaviprava-istoriya/printsipi-transformatsiji-administrativno-72122.html>.
25. Про Кабінет Міністрів України: Закон України. URL // <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin>
26. Про національну безпеку України : Закон України від 21.06.2018 № 2469- VIII. Офіційний сайт Верховної Ради України. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2469-19>
27. Про схвалення Концепції реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні. Розпорядження Кабінету Міністрів України від 1.04. 2014 р. URL / <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/333-2014-%D1%80>
28. Про центральні органи виконавчої влади: Закон України. URL // <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi>

29. Публічне управління : термінол. слов. / уклад. : В. С. Куйбіда, М. М. Білинська, О. М. Петроє та ін. ; за заг. ред. В. С. Куйбіди, М. М. Білинської, О. М. Петроє. Київ : НАДУ, 2018. 224 с.
30. Публічне управління в умовах інституційних змін : колективна монографія / За наук. редакції д. держ. упр. Р. В. Войтович та П.В. Ворони. Київ, 2018. 475 с.
31. Публічне управління та національна безпека : монографія / А. М. Михненко, Н. М. Грущинська, Ю. В. Нестеряк, Я. Ф. Жовнірчик, І. І. Дейнега, В. П. Приходько, М. Л. Ніжніков, Е. М. Макаренко, О. В. Поліщук, І. В. Чібисова ; за ред. д-ра іст. наук, проф. А. М. Михненка і д-ра екон. наук, доц. Н. М. Грущинської. Київ : НАУ, 2019. 340 с.
32. Реформа системи державного управління та місцевого самоврядування в Україні: стан, виклики, перспективи здійснення [Електронний ресурс] : наук. доп. / авт. кол. ; за заг. ред. В. С. Куйбіди. Київ : НАДУ, 2018. 180 с.
33. Реформи в Україні: науково-експертна оцінка / Нац. акад. держ. упр. при Президентові України, квіт. 2018 р. Київ : НАДУ, 2018.
34. Світові моделі державного управління: досвід для України [Текст] : [наук. вид.] / Нац. акад. держ. упр. при Президентові України ; за заг. ред. Ю. В. Ковбасюка, С. В. Загороднюка, П. І. Крайніка [та ін.]. 2-ге вид. Київ : НАДУ, 2015. 612 с.
35. Секторальна інтеграція України до ЄС: передумови, перспективи, виклики. Проект “Секторальна інтеграція України до ЄС: передумови, перспективи, виклики” здійснено за сприяння Представництва Фонду Конрада Аденауера в Україні. КИЇВ-2020. 99 с.
36. Стратегічне управління та політичне прогнозування в публічній сфері : навч. посіб. / авт. кол. : С. О. Телешун, І. В. Рейтерович, С. В. Ситник, О. Г. Пухкал та ін. ; за заг. ред. С. О. Телешуна, д-ра політ. наук, проф. Київ : НАДУ, 2018. 192 с.
37. Стратегія національної безпеки України : Указ Президента України від 26.05.2015 № 287/2015. Офіційний вісник України. 2015. № 43. Ст. 1353. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/287/2015>
38. Стратегія реформування державного управління України на 2022–2025 роки : Розпорядження Кабінету Міністрів України від 21 липня 2021 р. № 831-р./Кабінет Міністрів України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/831-2021-p>.
39. Таньчук О.А. Основні підходи до оцінювання ефективності публічного управління. *Visnyk NAPRA*. 2015. № 3. С.63-70.
40. Allers M.A. Geertsema J.B. The effects of local government amalgamation on public spending and service levels. Evidence from 15 years of municipal boundary reform. COELO, working Paper 14019-EEF. 2014.
41. Bevir M. *Encyclopedia of governance* / M. Bevir et al. L. : 2007. Vol. 1–2.– 1232 p.

42. Charter for Multilevel Governance (MLG) in Europe: URL : <https://portal.cor.europa.eu/>
43. Charter for Multilevel governance in Europe : Document of Committee of the Regions (CoR) EU. URL: <https://portal.cor.europa.eu/mlgcharter/Pages/MLG-charter.aspx>
44. Decentralization at a crossroads. Territorial reforms in Europe in times of crisis / Council of European Municipalities and Regions. – [S.e. : s.n.], 2013. 68 p.
45. Doz Y., Kosonen M. Governments and Strategic Agility: Conundrum or Way Forward, 2014. P. 42.
46. English Oxford Living Dictionaries : URL Режим доступа:<https://en.oxforddictionaries.com/definition/managerialism>
47. Gaddis, J. L. What is Grand Strategy? Karl Von Der Heyden Distinguished Lecture, Duke University, 26 February 2009.
48. International Institute of Administrative Sciences: веб-сайт. URL: <https://www.iiasiisa.org/>
49. Kaufmann D., Kraay A. and Zoido-Lobaton P. Aggregating Governance Indicators. The World Bank, 1999. 72. Plumptre T. Governance and Good Governance: International and Aboriginal Perspectives / T. Plumptre, J. Graham // Institute On Governance. 1999. December 3. 27 p.
50. Kettl D. F. The transformation of Governance, Public Administration for the Twenty-First Century / D. F. Kettl. Baltimor : Johns Hopkins University Press, 2015. 77 p.
51. Multi-level governance and partnership practices in development and implementation of Sustainable Energy Action Plans (SEAP). European Union, 2016. P. 2.
52. Quality of Public Administration. A Toolbox for Practitioners. – Luxembourg : Publications Office of the European Union, 2015. P. 17-18.
53. Savy R. The Process of Decentralisation in Europe / R. Savy, H. Pauliat, M. Senimon. [S.e. : s.n.], 2017. E-Book.
54. Strachan H. Strategy and Contingency. International Affairs 87 (6), 2011. P. 1282.
55. Williamson M. Thoughts on Grand Strategy and the United States in the Twenty-first Century, Journal of Military and Strategic Studies, 13 (1), 2010. P. 75.

